

N:o 41.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Mars 1881, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande för vissa orter af Förordningen den 29 Juni 1866, angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från kronan upplåtas, m. m.

Enligt förordningen den 29 Juni 1866 eger å skattehemman, som uppkommit vare sig af nybygge, hvilket efter nämnda tid från kronan upplåtits, eller af redan upplåtet nybygge, för hvilket föreskrifna byggnads- och odlingsskyldigheter icke blifvit inom behörig tid fullgjorda, hemmansinnehafvaren ej annan rätt öfver hemmanets skog, än att han derifrån må, dels utan utsyning, till husbehof hemta nödigt virke och bränsle och dels, efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjenstemän, fritt taga eller försälja hvad derutöfver kan, med bevarande för framtiden af skogens bestånd, årligen afverkas, och annorledes må ej heller för uppodling till åker och äng skog å hemmanet fällas, med mindre särskildt tillstånd dertill erhållits af Konungens Befallningshafvande (§§ 1, 2). Vill egare af sådant skattehemman, hvarom ofvan sägs, för skogsmarks uppodling till åker eller äng, å hemmanet, utöfver husbehofvet och det utsynade årshygget, fälla skog, skall han derom göra ansökning hos Konungens Befallningshafvande med bifogande af två trovärdige mäns intyg om odlingsmarkens läge, storlek, beskaffenhet, tjenlighet för odling samt om den tid, som för odlings fullbordande erfordras, och eger Konungens Befallningshafvande, der ytterligare besigtning

anses nödig, låta sådan på sökandens bekostnad af vederbörande kronobetjent verkställas. Finner Konungens Befallningshafvande skäl att ansökningen bifalla, skall Konungens Befallningshafvande vid lämpligt vite förelägga sökanden viss tid för odlingens fullbordande, och må derefter den å marken växande skog, sedan den blifvit vederbörligen utstämplad, af hemmansegaren fritt fällas och användas (§ 5).

Enahanda bestämmelser skola ock enligt Kongl. skrifvelsen till Kammarkollegium af samma dag gälla för enskild egare af sådan öfverloppsmark i Stora Kopparbergs och de norrländska länen, hvilken antingen blifvit med vissa hemman förenad utan skatteköpeskilling, men med tillökning i hemmanens mantal och ränta, eller ock belagd med skogsränta och åt den högstbjudande under eganderätt försäld.

Fråga om upphäfvande af eller ändring i dessa bestämmelser har redan vid två föregående riksdagar (1878 och 1880) förevarit; men hafva utskottets afstyrkande utlåtanden blifvit af Första Kammaren bifallna utan votering samt af Andra Kammaren 1878 med 89 röster mot 30 och 1880 utan öfverläggning eller votering.

Vid innevarande riksdag påyrkas nu förordningens upphäfvande uti två lika lydande inom hvardera Kammaren afgifna motioner, den ena af Herrar *C. O. Bergman* och *Wilhelm Roos* (I, N:o 37), samt den andra af Herr *H. A. Widmark* jemte 8 andra ledamöter af Andra Kammaren (II, N:o 154).

Motionärerne säga, att skogsbrist numera icke kunde tänkas komma att uppstå i de inre, från kusten på tre mil och derutöfver belägna delarne af Norrland. Det vore derinom, som de skattehemman låge, hvilka vore underkastade de bestämmelser, som innehölles i förordningen den 29 Juni 1866. Dessa hemman vore i en undantagsställning, som enligt motionärernes förmenande hvarken vore nödvändig eller nyttig vare sig för det allmänna eller för hemmanens innehafvare. Från dem kunde icke afsättas annat än fullmogen skog, och ett tillgodogörande af sådan kunde icke få namn af skogssköfving, utan kunde snarare kallas rätt skogshushållning. Hemmansinnehafvarena ålåge tyngre bördor, än de, som hvilade å egare till vanliga skattehemman, genom de ofta nog ganska känbara utgifterna till skogstjenstemännen, hvilka utgifter under vanliga konjunkturer ej obetydligt reducerade den behållning, som försäljningen af skogseffekter lemnade, hvarjemte, och detta vore det förnämsta, bestämmelserna i afseende på uppodling af skogsmark vore sådana, att de antingen icke efterföljdes, eller, efterföljda, förorsakade så dryga kostnader, att de kunde sägas göra sådan uppodling omöjlig. Med anledning häraf, och under åberopande i öfrigt af de skäl, som funnes angifna uti en föregående motion i ämnet — bland hvilka voro, att, hvad anginge de delar af Norrbottens län, som icke hörde till Lappmarken, den

s. k. Norrbottenslagen af den 29 September 1874 fullkomligt skyddade från all utödning af ungskogen till afsalu, samt att förordningen innebure inskränkning i den fria dispositionsrätten till en egendom, som man skulle hetas ega — hemställas uti motionerna, »att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t:s nådiga förordning af den 29 Juni 1866 rörande dispositionsrätt till skogen å vissa skattehemman må, öfverallt der afvittringarne äro afslutade, upphöra att vara gällande.»

Utskottet anser sig här böra angående tillkomsten af den förordning, hvars upphäfvande nu påyrkas, meddela följande:

I underdånig skrivelse den 30 November 1863 yttrade Rikets Ständer med afseende å medlen att förekomma den öfverklagade förödelser af skogarne i riket, bland annat, att Rikets Ständer icke önskade något reglementerande för hushållningen med de enskilda skogarne, men, hvad särskildt anginge rikets norra landskap, der faran af skogarnes förödelse vore störst och, enligt gällande författningar, betydliga delar af kronans skogar nästan dagligen öfverginge på enskildes händer för att, efter hvad erfarenheten gifve vid handen, i de flesta fall jemnas med jorden, dock ansåge, att kronan icke längre borde sålunda släppa ifrån sig denna för staten nödvändiga egendom, utan att kraftiga åtgärder ofördröjligen borde vidtagas till densammas bevarande för det allmänna, hvarföre Rikets Ständer i underdånighet hemställde om åtskilliga åtgärder i sådant syfte. Med anledning af denna Rikets Ständers skrivelse afläts till 1865—1866 års Riksdag en Kongl. proposition af innehåll, bland annat, att Kongl. Maj:t, med afseende å de af Rikets Ständer anmärkta förhållanden, ansett nödigt, att kronan på något sätt förbehölle sig rättigheten att deltaga i vården om den växande skogen i rikets vidsträckta nordliga trakter, hvarvid dock icke kunnat ifrågakomma någon inskränkning i den dispositionsrätt, som enligt gällande författningar tillkomme vare sig egare af redan befintliga skattehemman i afseende å dertill hörande skog eller innehafvare af redan lagligen anlagda nybyggen, i afseende å den skog, som genom framdeles skeende afvittring kunde dem tillfalla. Men deremot hade Kongl. Maj:t icke funnit någon betänklighet möta för att i fråga om nybyggen, hvilkas anläggande ännu icke blifvit af vederbörande myndighet medgifvet, eller sådana äldre nybyggen, för hvilka föreskrifna odlings- och

byggnadsskyldigheter icke inom behörig tid blifvit i enlighet med gällande författningar verkställda, och öfver hvilka kronans dispositionsrätt i följd häraf måste anses vara återställd, bestämmelser meddelades, hvarigenom innehafvare af dylika nybyggen, äfven sedan desamma efter fullgjorda odlings- och byggnadsskyldigheter i öfrigt iklädt sig natur af skattehemman, underkastades den inskränkning i rättigheten till skogens begagnande, som med hänsigt till det allmännas intresse kunde anses erforderlig. Då emellertid genom berörda bestämmelser, hvarmed Kongl. Maj:t icke åsyftat att på något sätt förhindra sådana nybyggesanläggningar, som hade till verkligt ändamål, icke skogens atverkande, utan landets varaktiga uppodling, skulle föränledas uppkomsten af ett nytt slag skattehemman med särskilda förpligtelser och skyldigheter, hade Kongl. Maj:t ansett sig icke böra utan Rikets Ständers hörande i detta ämne förordna, hvarföre Kongl. Maj:t föreslog Rikets Ständers antagande af de bestämmelser, som, af Rikets Ständer gillade, sedermera genom ofvan omnämnda förordning och Kongl. skrivelse den 29 Juni 1866 blifvit till efterrättelse kungjorda.

Utskottet kan för sin del icke finna hvad motionärerne andragit förminska den fortfarande giltigheten af de skäl, som sålunda föränledt förordningens antagande.

Den sedermera utfärdade s. k. Norrbottenslagen, hvilken dessutom, såsom namnet antyder, endast gäller för Norrbottens län, hindrar endast *export* af icke fullmogent skog, men uti ingen måtto *försäljning inom orten* af hvilka skogseffekter som helst.

Att 1866 års förordnings bestämmelser skulle alldeles förhindra landets uppodling, kan Utskottet icke erkänna. Då ifrågavarande skattehemmans innehafvare få utan särskildt tillstånd eller utstämpling å sina egor fritt afverka den skog, som till deras husbehof erfordras, synes det som, genom en förständig och omtänksam anordning af den sålunda tillåtna årliga afverkning, äfven skulle utan omgång kunna vinnas den mark, som för årets nyodling kunde behövas; och, om äfven, beträffande utsyning genom skogstjenstemän af skog, som är hinderlig för nyodling, de härmed förenade kostnader skulle i vissa fall kunna blifva nog dryga, torde sådant kunna afhjelpas genom på helt och hållet administrativ väg förändrade bestämmelser.

Icke heller kan genom förordningen någon orätt anses ske de hemmansägare, för hvilka den gäller. Dessa hafva nemligen antingen icke inom behörig tid fullgjort föreskrifna odlings- och byggnadsskyldigheter, och torde då endast hafva sig sjelfve att skylla för inskränkningen uti dispositionsrätten öfver skogen, eller ock hafva de erhållit skatterätten till hemmanen efter antagandet af 1866 års förordning, och då finnes uti de skattebref, som för hemmanen utfärdats, tydliggen utsatt, att egarne endast hafva inskränkt

dispositionsrätt öfver skogen, hvadan icke kan förebäras någon okunnighet vid förvärfvandet af eganderätten om det vilkor, hvarunder detta förvärfvande skedde.

På nu anförda skäl får Utskottet

afstyrka bifall till motionerna.

Stockholm den 19 Mars 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRALE.

Reservation:

af Herr *H. A. Widmark.*

N:o 42.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Mars 1881, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående framläggande för adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa bestämmelser i de adliga privilegierna.

Från Andra Kammaren har Lag-Utskottet till handläggning fått emot- taga en utaf Herr *A. P. Lind* afgifven motion, N:o 30, hvori hemställes, »att en skrifvelse till Kongl. Maj:t aflåtes med framställning, att Kongl.